

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI KAUPAN PITÄMISEN VAATIMUKSISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 5 §:N MUUTTAMISESTA

Pääasiallinen sisältö

Kaupan pitämisen vaatimuksista säädetään maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetussa laissa (999/2012), jäljempänä *markkinajärjestelylaki*. Nykyisin on voimassa markkinajärjestelylain nojalla annettu valtioneuvoston asetus kaupan pitämisen vaatimuksista (1332/2015). Mainitun asetuksen 5 §:ssä säädetään EU-säännöksissä sallituista poikkeuksista kananmunien merkintävaatimuksiin.

Nyt ehdotettavalla asetuksella edellä mainittuun pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti. Ehdotettavassa säännöksessä huomioitaisiin kananmunien merkintävaatimuksiin liittyvä paikka, jossa munat olisi merkittävä. Asetusehdotuksen sisältö vastaisi aiemmin voimassa ollutta EU-sääntelyä ja kansallista nykytilaa. Aiemmin säännös oli EU:n suoraan sovellettavaa sääntelyä. Ehdotettavalla säännöksellä otettaisiin käyttöön EU-säännösten mahdollistama kansallinen liikkumavara, jolla säilytettäisiin nykytila.

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Kaupan pitämisen vaatimukset ja niihin tarkemmin liittyvät kananmunien merkintävaatimukset perustuvat EU:n lainsäädäntöön. Kaupanpitämisen vaatimuksista säädetään kansallisesti markkinajärjestelylain 7 a luvussa.

Lain 46 a §:ssä säädetään kaupanpitämisen vaatimuksista. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan EU:n kaupanormilainsäädännössä säädetään kaupan pitämisen vaatimuksista, jotka voivat koskea maataloustuotteiden teknisiä määritelmiä, nimityksiä, luokittelua, esillepanoa, merkintöjä, pakkaamista, ulkonäköä, koostumusta, ominaisuuksia, käsittelyä, alkuperää, tuotantopaikkaa, tuotantomenetelmiä, tuotannossa käytettäviä aineita, säilytystä, varastointia, kuljetusta, toimittamista, asiakirjoja ja varmentamismenettelyä sekä aineiden käytön tai menetelmien rajoituksia, toimijan tunnistamista, rekisteröintiä, tietojen kirjaamista, ilmoitusvelvollisuutta ja määräaikoja.

Edellä mainitun pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa EU:n kaupanormilainsäädännössä sallittuja tai edellytettyjä 1 momentissa tarkoitettuja vaatimuksia koskevia tarkempia säännöksiä vähäisistä täydennyksistä, jotka ovat tarpeen kaupan pitämisen vaatimusten noudattamisen tai kuluttajien tai viranomaisten riittävän tiedonsaannin varmistamiseksi, sekä sellaisista vähäisistä poikkeuksista, jotka eivät vaaranna tuotteiden riittävää laatua, muiden kaupan pitämisen vaatimusten noudattamista eikä kuluttajien ja viranomaisten riittävää tiedonsaantia.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä.

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Kaupanpitämisen vaatimuksista säädetään kansallisesti markkinajärjestelylain 7 a luvussa. Lain 46 a §:ssä säädetään kaupanpitämisen vaatimuksista.

Kaupanpitämisen vaatimukset perustuvat EU:n kaupanpitämistä koskevaan lainsäädäntöön. EU:n kaupanormilainsäädännöllä tarkoitetaan markkinajärjestelyasetuksen EU N:o 1308/2013 73–123, 147 ja 223 artiklan, 230 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja niiden täytäntöönpanosta annetun sekä vanhan markkinajärjestelyasetuksen nojalla annetun EU:n lainsäädännön maataloustuotteiden kaupan pitämisen vaatimuksia ja viinialan tuotteiden nimityksiä, merkintöjä, valmistusmenetelmiä, rypälelajikkeita, tietojen ilmoittamista, saateasiakirjojen käyttöä ja tietojen kirjaamista koskevia säännöksiä.

Nykyisin on voimassa markkinajärjestelylain nojalla annettu valtioneuvoston asetus kaupan pitämisen vaatimuksista (1132/2015), jäljempänä *voimassa oleva valtioneuvoston asetus*. Voimassa olevaan asetukseen lisättäisiin säännös, jolla huomioitaisiin kananmunien merkintävaatimukseen liittyvä paikka, jossa munat olisi merkittävä. Ehdotettava säännös vastaisi nykyistä EU-säätelyä ja kansallista nykytilaa. Mainittuja muutoksia on tarkemmin selvitetty säännöskohtaisissa perusteluissa.

4 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotettavalla säännöksellä otettaisiin käyttöön EU-säännösten mahdollistama kansallinen liikkumavara, jolla säilytettäisiin nykytila.

Ehdotettavalla säännöksellä ei arvioida olevan valtiontalousarviovaikutuksia.

Ehdotettavalla säännöksellä säilytettäisiin kansallinen nykytila, eikä säännöksellä näin ollen arvioida olevan vaikutuksia yrityksiin.

5 Lausuntopalaute

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoa seuraavilta tahoilta:

VM, STM, Ruokavirasto, MTK, SLC, ETL, PTY, Siipikarjaliitto, DAVA Foods Finland Oy, Kieku OY.

Lausuntokierroksella kannatettiin ehdotettavaa asetusmuutosta.

6 Säännöskohtaiset perustelut

5 § 3 mom. *Poikkeukset kananmunien merkintävaatimuksista.* Ehdotettava säännös vastaisi voimassa olevaa EU-säätelyä ja kansallista nykytilaa.

Komission delegoidulla asetuksella (EU) 2023/2464, jäljempänä *delegoitu asetus*, muutetaan EU:n markkinajärjestelyasetuksen liitettä VII siten, että jatkossa munien merkintä olisi tehtävä

tuotantopaikalla. Mainitussa uudessa EU-säännöksessä säädetään kuitenkin poikkeuksesta, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat objektiivisin perustein vapauttaa munat edellä mainitusta vaatimuksesta, jos merkintä tehdään ensimmäisessä pakkaamossa, johon munat toimitetaan.

Aikaisemmin voimassa olleen EU-sääntelyn nojalla munien merkintä on voitu tehdä joko tuotantopaikalla tai ensimmäisessä pakkaamossa, johon munat toimitetaan. Mainitusta asiasta ei näin ollen ole ollut aikaisemmin tarvetta säätää kansallisesti. Muuttuneen EU-sääntelyn vuoksi jatkossa asiasta tulisi kuitenkin säätää kansallisesti.

Delegoidun asetuksen johdanto-osassa todetaan, että EU:n markkinajärjestelyasetuksessa sallitaan munien merkitseminen tuotantopaikalla tai ensimmäisessä pakkaamossa, johon munat toimitetaan. Delegoidun asetuksen johdanto-osan mukaan tähän voisi liittyä tahattomien tai tahallisten väärin merkintöjen riski, koska eri tiloilta ja tuotantoyrityksistä peräisin olevat munat voivat sekoittua ja ne voidaan merkitä väärin.

Mainitun delegoidun asetuksen johdanto-osan mukaan, olisi kuitenkin otettava huomioon, että useat jäsenvaltiot ovat jo kehittäneet tehokkaita merkintäjärjestelmiä pakkaamojen tasolla. Sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi voitava sallia munien jättäminen merkitsemättä tuotantopaikassa, jos munat merkitään ensimmäisessä pakkaamossa, johon ne toimitetaan, kunhan tämä poikkeus on oikeasuhteinen ja syrjimätön eikä vaaranna munien jäljitettävyyttä koskevaa tavoitetta.

Esitetyllä asetusehdotuksella säilytettäisiin kansallinen nykytila, jossa munat voitaisiin merkitä joko tuotantopaikalla tai ensimmäisessä pakkaamossa, johon munat toimitetaan. Edellä mainitut kriteerit täyttyvät Suomessa, jossa merkintäjärjestelmät ovat tehokkaita.

Kananmunapakkaamo tekee kananmunantuottajan kanssa tuotantosopimuksen jokaisesta kanaerästä. Tuotantosopimuksessa määritellään tuotantomuoto, kanamäärät ja toiminnan vaatimukset. Jokaisesta kanaerästä tehdään pakkaamon järjestelmään oma erä tarkoin tiedoin, jossa on myös yksilöity kanaeränumero. Tuottaja merkitsee munaerät tuotantopaikalla tarkoilla tuotetiedoilla, jotka siirtyvät munaerän mukana pakkaamolle. Lisäksi Suomessa tiukat salmonellakäytännöt edellyttävät tarkkaa jäljitettävyyttä. Edellä mainitun perusteella Suomessa merkintäjärjestelmät ovat tehokkaita, jolloin EU-säännöksen mahdollistamasta poikkeuksesta voidaan säätää kansallisesti.

7 Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan 8 päivänä marraskuuta 2024.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen kaupan pitämisen vaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n muuttamisesta.